

زهرا طیبی

خبرنگار گروه سیاست

کتاب «رویای چینی» با ترجمه محمدرضا نوروزپور به انتشار ۸۵ مقاله و سخنرانی از شی جین پینگ، رئیس‌جمهور چین در دوره اول ریاست‌جمهوری‌اش از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸ پرداخته‌است، در گزارش امروز به نقد و بررسی این کتاب و سخنرانی‌هایی پرداخته‌ایم که رئیس‌جمهور چین در این پنج‌سال ایراد کرده است.

۹ حرکت به سمت تحقق رویای چینی

شی جین پینگ در تعریف رویای چینی می‌گوید: «رویای چینی درمورد افزایش قدرت و شکوفایی کشور، احیای کشور و بهبود رفاه مردم است که دو هدف برای توسعه آینده چین درنظر گرفته‌ایم؛ نخستین هدف دوبرابر کردن میزان تولید ناخالص داخلی به‌دست آمده در سال ۲۰۱۰ و درآمد سرانه ساکنان شهری و روستایی و به نتیجه رساندن تلاش‌هایمان برای ساختن یک جامعه نسبتاً مرفه تا سال ۲۰۲۰ است. دومین هدف تبدیل چین به یک کشور سوسیالیستی مدرن، مرفه، دموکراتیک، از نظر فرهنگی پیشرفته و هماهنگ تا اواسط این قرن است.»
آنطور که آمارها می‌گویند تولید ناخالص داخلی چین در سال ۲۰۱۹ به‌نسبت ۲۰۱۰ دوبرابر شده و به‌عدد ۱۴ تریلیارد دلار رسیده‌و از هدف تعیین‌شده فراتر رفته‌است.

۹ چین به صلح نیاز دارد

جمله پرتکرار شی جین‌پینگ در سخنرانی‌ها به موضوع صلح اختصاص دارد. موضوعی که البته در دیدار با مقامات آمریکایی و اروپایی با تاکید بیشتری از سوی رئیس‌جمهور آمریکا مطرح می‌شود. به‌نظر او صلح به‌مثابه هواس‌ت که وجودش برای پیشرفت لازم است. او معتقد است: «چین به صلح نیاز دارد. یک محیط داخلی هماهنگ و یابثات و یک محیط صلح‌آمیز بین‌المللی، چیزی است که چین بیش از همه به آن نیاز دارد. نه آتشوب و نه جنگ، هیچ کدام در خدمت منافع اساسی مردم چین نیست. مرور تاریخ‌نشان می‌دهد کشورهایی که تلاش کرده‌اند اهداف توسعه‌ای خود را با استفاده از زور دنبال کنند، همواره شکست خورده‌اند.» نگاه چین این است که پیشرفت و توسعه اقتصادی بدون وجود صلح و ثبات محقق نخواهد شد. او می‌گوید هیچ‌گاه به سمت جنگ‌طلبی حرکت نخواهد کرد اما همواره تاکید دارد که از تمامیت ارضی خود، دفاع خواهد کرد: «چین قاطعانه از حاکمیت، امنیت و منافع توسعه خود محافظت خواهد کرد. هیچ کشوری نباید از ما انتظار داشته باشد که میوه تلخ آسیب به حاکمیت، امنیت یا منافع توسعه چین را ببلعیم.»

۹ چین به دنبال هژمونی

تاکیدشی جین پینگ همواره این است: «چین این منطق منسوخ را قبول نمی‌کند که یک کشور قدرتمند همواره به‌دنبال هژمونی است. چین بارها اعلام کرده که با همه اشکال سلطه‌گرایی و سیاست قدرت مخالف است.»
اینکه چین به‌دنبال هژمونی نیست، موضوعی است که اگرچه از سوی رئیس‌جمهور چین تکرار می‌شود اما شاید بهتر باشد اینطور بگوییم چین با روش خودش درحال رسیدن به یک قدرت هژمونی جهانی است. چین با یک خیزش نرم به سمت هژمونی شدن درحال حرکت است و همواره سعی می‌کند هم در حوزه فرهنگ، زبان چینی و آداب رسوم کشورش را به دنیا بشناسد هم در تعاملات اقتصادی این هدف را دنبال می‌کند.

۹ گفت‌وگو

عبدالرضافرجی‌راد، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

فاطمه بریمانی‌ورندی

خبرنگار

که مطابق آن ایران در ازای کاهش میزان غنی‌سازی خود معافیت‌هایی را در زمینه تحریم‌های نفتی و بانکی دریافت می‌کند. در گفت‌وگویی که با عبدالرضا فرجی‌راد، کارشناس مسائل بین‌الملل داشته‌ایم ابعاد و اثرات چنین توافقی مورد بررسی قرار گرفته است. مشروح آن گفت‌وگورا در ادامه می‌خوانید.

۱۱۱ به نظر شما اخبار رسانه‌های غربی مبنی بر رسیدن ایران و آمریکا به یک توافق موقت چقدر قابل اتکا است؟

الان در مراحل ابتدایی این مذاکرات هستیم ونمی‌توانیم خیلی از مسائل را پیش‌بینی کنیم. اینکه اصلا این توافقات موقت است یا طولانی مدت هم هنوز مشخص نیست اما چیزی که مشخص است عدم احیای برجام است. این مذاکرات برای یک توافق است که در آن ایران نتواند غنی‌سازی خود را بالای ۶۰ درصد ببرد و از طرفی هم گشایشی در اقتصادش اتفاق بیفتد. هنوز در حال بحث درباره جزئیات این توافق هستیم. الان نه می‌توان درباره موقت و طولانی مدت بودن آن اظهارنظر کرد و نه می‌توان ادعا کرد که گفت‌وگویی انجام نشده. درباره این موضوع چه روزنامه‌هایی که اخباری مبنی بر اتمام و انجام توافق منتشر می‌کنند و چه آنهایی که می‌نویسند خبری نیست، دروغ می‌گویند.

خبری هست. ملاقات و مذاکره هم درحال انجام است. تا حدودی هم مذاکرات جلوگیری‌افته و وزیر امور خارجه ما هم در رسانه‌ها از مذاکرات درحال اجرا خبر دادند، اما درباره جزئیات آن هیچ اطلاعاتی وجود ندارد.

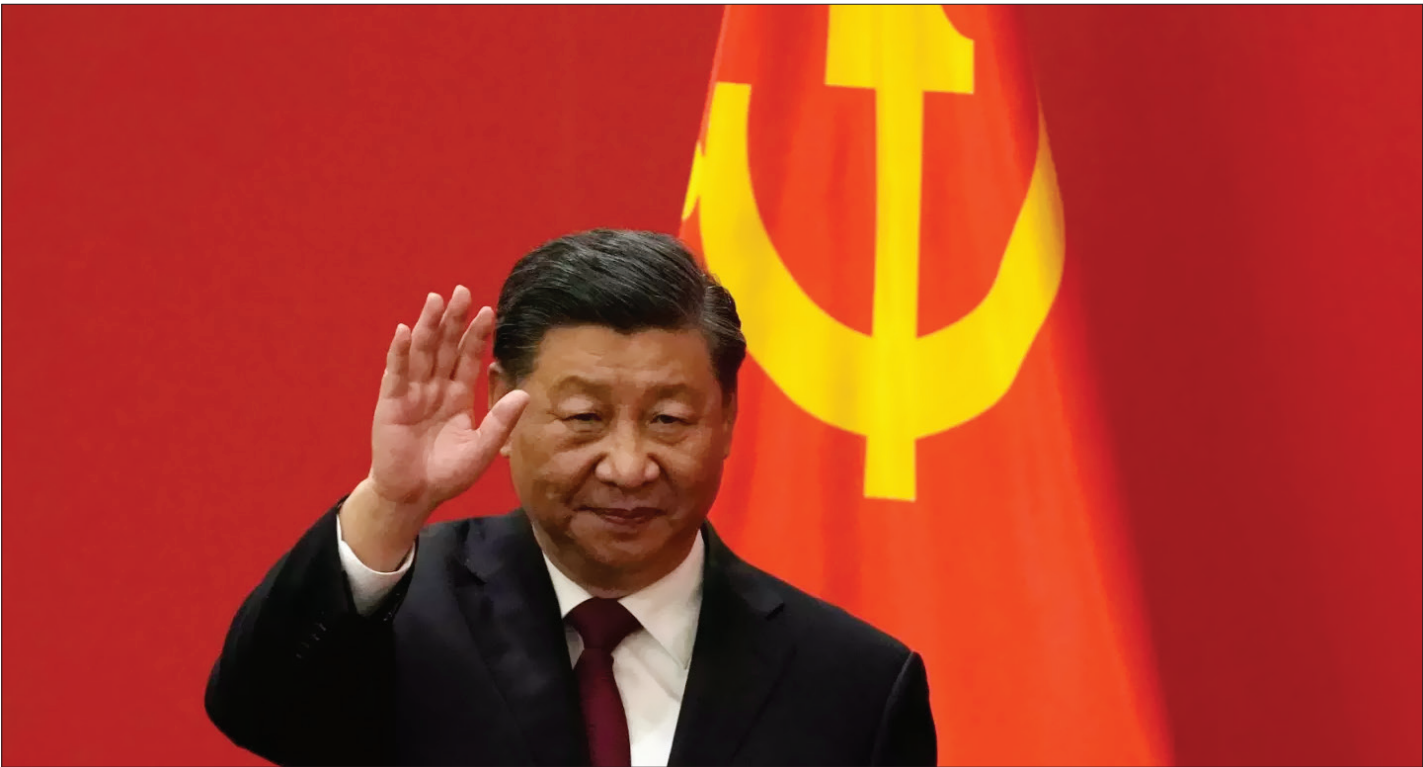
در صورت اجرای این توافق، عواید و معایب آن برای ایران چیست؟

به نظر من درحال حاضر توافق چه موقت چه طولانی‌مدت، برای ایران سود به همراه دارد. بالاخره کشور در تحریمی است که شرایط زندگی را برای مردم سخت کرده. غنی‌سازی را که ایران انجام داده و انجام می‌دهد و کار خود را می‌کند، طرف غربی هم که با غنی‌سازی که طبق برجام باید ۲درصد باشد و طبق گفته آژانس ۸۴درصد است، مخالف است و مخالفتش را نیز اعلام می‌کند اما این توافق می‌تواند فرصتی ایجاد کند که هم او برآوریم غنی‌شده در ایران باقی‌ماند، هم سانتر فیزیوهای جدید می‌آید.

سیاست

نقدی بر کتاب «رویای چینی» که نگاهی آرمان‌گرایانه به راهبردهای این کشور دارد

رویای وارونه چینی

۹ نقدی بر کتاب رویای چینی

زیادی نسبت به سیاست‌ها و برنامه‌ریزی چین برای توسعه نداریم. آثار انگشت‌شماری که در این رابطه هم وجود دارند، برای کسب اطلاع در این مورد هنوز کافی به‌نظر نمی‌رسند. کتاب رویای چینی به ترجمه محمدرضا نوروزپور یکی از معدود کتاب‌ها در این حوزه است که به انتشار ۸۵ سخنرانی و مقاله‌شی در دوره اول ریاست‌جمهوری یعنی از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۸ پرداخته است. اما نکته‌ای که می‌شود در این رابطه مطرح کرد، این است که کتاب رویای چینی تنها به انتشار سخنرانی‌ها و مقالات بسنده کرده است و جای خالی تحلیل و بررسی در میان مطالعه سخنرانی‌ها دیده می‌شود. از طرفی هم انتشار صرف سخنرانی‌ها جذابیت کتاب را تا حد زیادی کاهش داده و خواندن را طاق‌ت فرسا کرده‌است و در انتها هم اطلاعات زیادی به مخاطب داده نمی‌شود؛ چراکه اگرچه در برخی سخنرانی‌ها اظهاراتی از سوی رئیس‌جمهور چین مطرح می‌شود در میدان عمل شاید اتفاقات دیگری رخ داده و نیاز به بررسی و تحلیل داشته باشد. در ادامه قصد داریم به بررسی بخشی از سخنرانی‌های شی جین پینگ اشاره کنیم.

آینده شاهد خواهیم بود هر یک از بیش از ۷۰ میلیون نفری که در زیر خق فقر فعلی چین زندگی می‌کنند، می‌توانند از شرف فقر راحت شوند. «برنامه‌ای که رئیس‌جمهور چین برای رفع فقر از آن سخن می‌گوید، مبتنی بر اتخاذ سیاست‌هایی است که به افزایش

جالب‌توجه درباره چین درحال پیشرفت این است که آمار مشخص درباره میزان فقیران، بیکاران و افراد کم‌توان را علنا اعلام می‌کند اما متذکر می‌شود که برای کمک به آنها برنامه‌ریزی دارد. در سال ۲۰۱۵ شی دربارۀ رفع فقر در چین گفت: «در پنج‌سال

۱۳

تصویر: فرانسوا هتو

تصویر: فرانسوا هتو

تولید و اشتغال کمک می‌کند: «ما درحال اتخاذ سیاست‌های متمایز براساس دسته‌بندی‌های مختلف هستیم که شامل افراد، محلات، علل فقر و انواع فقر می‌شود. این بدان معناست که ما به گروهی کمک می‌کنیم تا با حمایت از تولید و اشتغال به توسعه دست یابند، گروهی دیگر را به خانه‌های جدید منتقل می‌کنیم، گروهی را قادر می‌سازیم از طریق حفاظت از محیط‌زیست خود را از فقر نجات دهند و گروهی دیگر را از طریق آموزش، درحالی‌که نیازهای اساسی گروه دیگر را از طریق سیاست‌های کمک‌هزینه معیشتی تامین می‌کنیم.»

شی می‌گوید کاهش فقر از طریق یادگیری ممکن می‌شود. تحقق عدالت آموزشی در مناطق فقیر و کم‌برخوردار باعث می‌شود فقر موروثی نباشد و ادامه پیدا نکند: «آموزش ماهیگیری به یک نفر همیشه به‌سادگی او را صاحب ماهی می‌کند. برای کاهش فقر، کمک‌های ما باید بر یادگیری نیز متمرکز شود. حصول اطمینان از اینکه کودکان مناطق فقیر می‌توانند به آموزش خوب دسترسی داشته باشند، یک وظیفه مهم در فقر زدایی و یک راه مهم برای جلوگیری از انتقال فقر به نسل بعدی است.»

۹ تاسیس بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا

برای شی جین پینگ مطرح کردن ایده‌ها برای پیشرفت در سازمان‌های اقتصادی تنها یک سخنرانی برای شعار دادن و مطرح کردن مطالب کلی به حساب نمی‌آید. چینی‌ها برای تحقق پیشنهادهایی که برای پیشرفت در عرصه بین‌المللی مطرح می‌کنند، تلاش و پیگیری دارند. اکتبر ۲۰۱۳ شی جین پینگ برای اولین‌بار پیشنهاد ایجاد بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا را مطرح کرد. در اکتبر ۲۰۱۴ نمایندگان اولین گروه از ۲۲ عضو مؤسس این بانک، یادداشت تفاهم ایجاد بانک زیربنایی آسیا را امضا کردند. در ژوئن ۲۰۱۵، نمایندگان ۵۰ عضو مؤسس، مفاد موافقتنامه بانکی را امضا کردند. در ژانویه ۲۰۱۶ نمایندگان از ۵۷ کشور رسماً این بانک را افتتاح کردند. «ما نه‌تنها می‌توانیم چشم‌انداز خود را ترسیم کنیم، بلکه قادر خواهیم بود، آن را به واقعیت تبدیل کنیم.» جمله‌ای بود که شی در افتتاح رسمی این بانک گفت. او همچنین درباره مسود اقتصادی بانک زیربنایی آسیا گفت: «این بانک منابع مختلف به‌ویژه سرمایه‌گذاری را برای حمایت از توسعه زیرساخت‌ها در آسیا افزایش می‌دهد. این بانک منابع مختلف‌به‌ویژه سرمایه‌گذاری خصوصی را از طریق کانال‌های متعدد در زمینه توسعه زیرساخت‌ها بسیج خواهد کرد و روند اتصال و یکپارچگی اقتصادی در سطح منطقه‌ای را تحریک خواهد کرد…» تاسیس بانک سرمایه‌گذاری زیربنایی آسیا برای اصلاح و بهبود سیستم حکمرانی اقتصادی جهانی مهم است.»

۹ نگاهی به سخنرانی‌های شی

نگاهی به مجموعه سخنرانی هر فرد مشخص‌دید روشنی از مهارت و فن بیان سخنران به ما ارائه می‌دهد. از این جهت می‌شود شی جین پینگ را رئیس‌جمهوری باهوش دانست که در استفاده از کلمات و واژه‌ها دقت زیادی به خرج می‌دهد. به کار بردن ضرب‌المثل‌ها و داستان‌های چینی پای ثابت سخنرانی‌های شی هستند این موضوع نشان‌دهنده تسلط او بر ادبیات است، هم به طریقی درحال تبلیغ فرهنگ و ادبیات چینی است. این تسلط او به ادبیات البته تنها مختص کشورش نیست. گاهی هم برای نزدیک‌تر کردن روابط کشورها به چین از داستان‌ها و اتفاقات مشابه میان چین و کشور مقابل استفاده می‌کند. او درحقیقت از ادبیات به‌عنوان ابزار موثر در گسترش و بهبود روابط دیپلماتیک استفاده می‌کند.

احتمال رسیدن به یک توافق غیربرجامی بیشتر از احتمال احیای برجام است

گزارشی را منتشر کنند. مثلاً روزنامه هائ‌تس در اسرائیل وقتی از جزئیات توافقات ایران و آمریکا خبر منتشر می‌کند، به دنبال این است که جمهوری خواهان کنگره را حساس کند تا جلوی این توافق را بگیرد؛ چراکه توافق میان ایران و آمریکا به ضرر جمهوری خواهان و اسرائیل است. چیزی که الان مشخص است این است که آمریکا دلش می‌خواهد بی‌سرودا پیش برود؛ چراکه با انتشار اخبار مربوط به جزئیات توافق مخالفان توافق داخل آمریکا تحریک می‌شوند. از طرف ایرانی هم خواسته تا اتمام مذاکرات، اخباری از جزئیات توافق منتشر نکند.

با توجه به ادعاهای وزیر خارجه درباره لغو شدن تحریم‌ها از مسیر برجام مسا می‌توانیم این توافق موقت را مکملی برای احیای دوباره برجام در نظر بگیریم؟
وقتی یک توافقی صورت می‌گیرد یعنی شما یک حرکت مثبت چه موقت و چه غیرموقت داشته‌اید. این توافق تنش‌ها را کم می‌کند، بعد از اینکه این توافق موقت دوره‌اش تمام می‌شود، کاهش تنش‌ها فضا را برای ادامه مذاکرات برای توافقات بعدی فراهم می‌کند اما وقتی هیچ توافقی نمی‌شود، تنش بالااست. ایران، آمریکا را به خروج از برجام متهم می‌کند و تهدید به ادامه غنی‌سازی با درصد بالاتری می‌کند. آمریکا هم ایران را متهم به عدم اجرای متن برجام می‌کند. این فضا خودش تنش‌زاست. در صورت کنترل شدن این تنش‌ها می‌توانیم برای گام بعدی مذاکراتی تصمیم بگیریم.

یعنی معتقدید این توافق موقت می‌تواند موجب تنش‌زدایی بین دو کشور شود و شاید در آینده فضا را برای احیای برجام فراهم کند؟

بله، این توافق موجب ایجاد فضای مثبتی می‌شود. حالا ممکن است بعد آن موجب احیای برجام شود یا فضا را برای توافق درازمدت فراهم کند. در رابطه با برجام باید به این نکته توجه کرد که حالا خیلی از زمان تنظیم سندش گذشته و با گذر زمان کار سخت‌تر می‌شود چون متون و تبصره‌هایی دارد که مختص به زمان خاصی بوده. بعد از گذر زمان نمی‌توان همه بندها را اجرا کرد حالا ممکن است هم بشود اما ضرر و فایده‌ای برای طرفین در پی خواهد داشت. البته شاید بتوان آن را احیا کرد اما بعید می‌دانم. البته احتمال اینکه توافقات موقت یا درازمدت دیگری اتفاق بیفتد بیشتر است. البته بدیهی است هر کدام که بشود، به نفع ایران است.

هدف آمریکا از دستیابی به هرگونه توافقی با ایران ولو موقت را چه می‌دانید و چگونه ارزیابی می‌کنید؟

واقعیت این است که در صورت گشایش، ایران می‌تواند از محدودیت‌ها فرار کند. مثلاً الان هم ایران به‌طور کامل تحریم است اما با سیستم بانکی که کاملاً قفل است و کشتی‌هایی که تحت نظر هستند، حداقل یک و نیم میلیون بشکه نفت می‌فروشد. اگر گشایشی اتفاق بیفتد، هم بانک‌ها تسهیلات بیشتری قائل می‌شوند و هم ایران بهتر می‌تواند نفت بفروشد. مساله جالب توجه این است که الان اولویت آمریکا انتخابات است، می‌خواهند مورد حمله و حمله جمهوری خواهان قرار نگیرند که ادعا کنند در زمان آنها غنی‌سازی ایران پایین بود و در چهارسال دموکرات‌ها به گفته آژانس، این غنی‌سازی به ۸۴ درصد رسیده؛ جمهوری خواهانی که به دنبال دستاورد دموکرات‌ها هستند. به همین جهت می‌توان ادعا کرد که آمریکا هم برای این توافق جدی است. ایران هم راضی است برای گشایش در اقتصاد و بازگشت پول‌هایش توافقی صورت بگیرد.

در سوال قبل اشاره کردید که آمریکا از این توافق به دنبال اهداف سیاسی و انتخاباتی است، آیا این توافق برای آمریکا سود اقتصادی هم خواهد داشت؟
خیر، آمریکا از نظر اقتصادی هیچ سودی نخواهد برد. شاید می‌توان گفت که نود درصد هدفش انتخاباتی است. الان اروپا در آژانس علیه ایران بیانیه داده، علیه موشک هایبرسونیک موضع گرفته اما آمریکا اعلامیه نداده چون آمریکا می‌داند مذاکراتی درحال انجام است که به نفعش است تا به سرانجام برسد چرا که آمریکا می‌خواهد دستاوردی برای انتخابات داشته باشد.

ما تجربه‌ای در گذشته داشتیم مبنی بر اینکه آمریکا بعد از توافقات ژنو با انتشار گزاره برگ تلاش کرد تا توافقات را به نفع خود تمام کند، ممکن است این اتفاق برای این توافق موقت هم تکرار شود؟
این گزاره‌هایی در رسانه‌های آمریکایی و اسرائیلی و حتی داخلی مطرح شده، اما چیزی که من از رسانه‌های آمریکایی دیدم، این است که آنها می‌خواهند مذاکرات را فعلاً تکذیب کنند. ایران این موضوع را چند بار اعلام کرده و اصلاً وزیر امور خارجه در رسانه رسمی از مذاکرات و انتقال پیام صحبت کرده، اما آمریکا حتی این ادعای ایران را هم تکذیب می‌کند. در اینکه گفت‌وگویی وجود دارد ما نباید شک کنیم اما ممکن است بعضی رسانه‌های خارجی با هدف خاصی یک خبر یا

پس خیلی نمی‌توان از پشت کردن غربی‌ها به تعهدات‌شان نگران بود. چیزی که الان مهم است، پولی است که از طریق صادرات نفت وارد کشور می‌شود. اینکه بتوانیم از سوی سیستم‌های بانکی مان این پول را دریافت کرده و با بانک‌های خارجی ارتباط برقرار کنیم. تا زمانی که این تحریم برداشته نشود و حداقل تعدادی از بانک‌هایمان نتوانند با دنیا کار بکنند، با کشورهایی که می‌خواهند با ما کار کنند، دچار مشکل خواهیم شد. مثلاً رابطه ما با کشورهای خلیج فارس و امارات رو به بهبود است، آنها می‌خواهند کار بکنیم. اما با چمدان دلار که نمی‌توانیم کار بکنیم، متأسفانه ارز ما هم آقدر نوسان دارد که این کشورها به‌راحتی قبول نمی‌کنند با ریال کار کنند.

لذا به نظر من ما اگر بخواییم از طریق ارتباط با کشورهای منطقه سرمایه جذب کنیم و تجارت‌مان راه‌راه ببیندازیم، باید بانک‌هایمان بتوانند کار کنند. حتی الان نفت‌مان را روسیه چهل درصد زیر قیمت می‌دهد، ما هم مجبوریم همین کار را بکنیم، در صورت رفع تحریم‌ها می‌توانیم نفت را به قیمت جهانی بفروشیم و این خودش موجب درآمد بیشتر مای می‌شود. به‌نظر من در هر صورت، توافق به نفع ماست و برایمان ضرری ندارد.

با توجه به اظهارات طرف آمریکایی این‌طور به نظر می‌رسد که تمایلی از جانب کاخ سفید برای احیای برجام وجود ندارد. آیا احتمال دارد ایران هم از احیای برجام کوتاه آمده و به دنبال توافق جدید باشد؟

ممکن است ایران به توافق دیگری تن بدهد، حتی ممکن است از برجام صرف نظر کند چون بالاخره ایرانی که غنی‌سازی ۶۰ درصد دارد، حالا با گذشت زمان نمی‌خواهد به برجامی که دنبال غنی‌سازی ۳درصد است، متعهد شود. از آن طرف هم ایران از مهرام می‌تواند سلاح بخرد و بفروشد. اینها مسائلی است که قابل بحث است و ممکن است هم ایران و هم آمریکا به این نتیجه برسند که برجام را رها کنند و به سراغ توافق درازمدت بروند.

ایده دیگری هم مطرح است، ممکن است طرفین بخوانند توافقات را مرحله‌ای کنند. تا انتخابات آمریکا یک توافق موقت داشته باشند، بعد از انتخابات مذاکرات را در صورت روی کار آمدن مجدد دموکرات‌ها برای توافق درازمدت ادامه دهند که این ایده هم بدی نیست.

اما چیزی که حالا مهم است، گشایش اقتصادی و ژئوپلیتیکی ایران است. تا نتوانیم از طریق بانک‌هایمان با شرکت‌های خصوصی دیگر کشورها کار کنیم، نمی‌توانیم از توافق با کشورهای جنوب خلیج فارس، چین و پاکستان و… خوشحال باشیم.